

פרק קח

ישיבה ושינה ע"ג קרקע

א. אבל אסור לישב בתוך השבעה ע"ג ספסל או ע"ג כרים וכסתות, אלא ע"ג קרקע א), בהפסק מפה בינו לבין הקרקע בדבר שאינו לבוש בו ב), ומותר לישב על כסא נמוך ג).

ב. המנהג להתיר לשבת על גבי כסא נמוך פחות מג' טפחים ד), ויש

א) ש"ך סי' שפ"ז סק"א, דה"ח, חכ"א כלל קס"ה סי"ז וקשו"ע סי' רי"א ס"א.

ב) שע"ת סי' תקנ"ב סק"ח בשם ברכ"י.

ג) דע"ק סי' שפ"ז ס"א וערוה"ש סי' שפ"ז ס"ג כתבו דבירושלמי מבואר דלא בעינן על הארץ, רק סמוך לארץ, וכ"כ אבל השיטים עמוד צ"א, וכ"כ שלחן גבוה סק"ד שמנהג להשים כרים וכסתות לכל, משום דהכל חולין אצל הקור והיושב ע"ג קרקע ממש אפילו בימי הקיץ מזיק לו לחות הקרקע. וכ"כ נהר מצרים אות קכ"ט שכן המנהג שאכל יושב על מצע נמוך.

ד) כ"כ בקונטרס עיון תפלה הנספח לסידור דע"ק וז"ל, נראה לענ"ד שמותר לישב על עץ או ספסל הסמוך לארץ פחות מג' טפחים, שכל עיקר ישיבת קרקע ילפינן לה מאבל, ובאבל עצמו איתא בירושלמי פרק ואלו מגלחין דכתיב באיוב, וישבו אתו לארץ, על הארץ לא נאמר, אלא לארץ, בדבר הסמוך לארץ, והסמוך מסתמא היינו בג' טפחים, ולכן יש מקום להקל בזקן או מי שאינו יכול לישב ע"ג קרקע, ע"י במג"א שכתב לישב על כר קטן, ונלע"ד כמ"ש. וע"י תוס' יומא דף י"א ע"ב ד"ה ולא כלום שכתב וז"ל, דכל פחות מג' גובה ארעא סמיכתא הוא עכ"ד, וכ"כ בדע"ת דסגי פחות מג' עיי"ש, וכן יש להוכיח מתורת האדם להרמב"ן שהביא ממס' שמחות, כופה את מטתו ע"ג שני ספסלים או ע"ג ארבעה אבנים ונותן

מהדרין שלא יהיה הכסא גבוה יותר מטפח ה).

ג. אם קשה לו, יכול לישב על מדרגות או שאר מקום גבוה המחובר לקרקע ו).

ד. אם הוא חלוש או זקן או מעוברת, או מינקת בשעה שמניקה בניה, א"צ להחמיר כלל ויכולים לישב על הספסל כרגיל ז).

ה. מותר לאבל לסמוך עצמו ע"ג מטה או כסא וספסל ח).

אפילו ארבעה או חמשה מצעות מלמעלה ואפילו גבוה מן הארץ שלש אצבעות, ויש עוד גירסא ד' טפחים עיי"ש. הרי שהתיר לאבל להגביה מע"ג הקרקע באופן שניכר שיצער במושבו, וכ"כ בביאור הגר"א סק"א שכל שכפו המטה מותר לישב ע"ג ספסל עיי"ש. וראה ברוח חיים סי' שפ"ז דיש מקומות דאינן יושבין על הארץ, אלא בשינוי ישיבה ע"ג ספסל שיהא היכר ע"כ. וראה בנט"ג ביהמ"צ פס"ח אות ד' שגדולים דקדקו בת"ב לישב על כסא נמוך והיה השיעור מצומצם, לכן אין להקל יותר מי"ב אינטשע"ס.

ה) אדני פז בהגהות לסי' תקנ"ב, רו"ח סי' תקנ"ב סק"ג, כה"ח סק"מ וגשה"ח עמוד רי"ב, דסגי בנסר של עץ כשאין גבוה טפח דלא חזי לישיבה והו"ל יושב ע"ג קרקע, וסיים באזמיר דוקא יושבים האבלים ע"ג קרקע אך בשאר מקומות לא נהיגי כ"א בשינוי ע"כ.

ו) דע"ק סי' שפ"ז ומקור חיים או"ח סי' מ"ג, והובא בנטעי גבריאלי בין המצרים פכ"ז אות ט'.

ז) ערוה"ש ס"ג.

ח) עמק ברכה עמוד קמ"ב, דדוקא ישיבה אסור ולא הוי כאילו יושב עליהם (עפ"י תוס' זבחים דף י"ט), דסמיכה נהי דעמידה לא הויא מ"מ גם ישיבה לא מקרי עיי"ש, לכן כאן לא מקרי ישיבה ע"ג ספסל.